

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
Кафедра освіти дорослих і цифрових технологій

ПРОГРАМА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

Категорія: керівні та педагогічні працівники закладів освіти

Програму затверджено:

рішення кафедри освіти дорослих і цифрових технологій ННІМП
від «07» січня 2025 р., протокол № 01

рішення вченої ради ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
НАПН України від «08» січня 2025 р., протокол № 01

Київ – 2025

1. Преамбула

Програму підвищення кваліфікації **категорія слухачів:** керівні та педагогічні працівники закладів освіти (*далі* – Програма) розроблено відповідно до Законів України «Про освіту», «Про фахову передвищу освіту», «Про професійну (професійно-технічну) освіту», «Про повну загальну середню освіту», а також внутрішніх нормативних документів ДЗВО «Університет менеджменту освіти», що врегульовують питання освітнього процесу.

Актуальність

У 2021 році в ЄС ухвалено низку регуляторних актів, спрямованих на досягнення кліматичної нейтральності, а також визначено, що Єврокомісія допоможе державам-членам, компаніям та працівникам підготуватися до масового «зеленого» та цифрового переходу завдяки акценту на ринку праці та професійному навчанні.

До 2030 року Європейський зелений курс має створити близько 500 тисяч нових робочих місць, з яких майже 70% – для працівників, які мають професійно-технічну освіту (ПТО).

Аналіз наповнення Європейської рамки компетентностей для стійкого розвитку дає підстави для твердження, що це – важливий документ для формування й оновлення освітніх та професійних стандартів в умовах «зеленої» та цифрової трансформації.

Визначення «зелених» навичок (green skills) відходить від традиційного українського розуміння поняття «навички/уміння», яке у вітчизняному освітньому дискурсі тлумачиться як «здатність застосовувати знання для виконання завдань та розв’язання проблем».

Розробник програми: Сергєєва Лариса Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освіти дорослих і цифрових технологій Навчально-наукового інституту менеджменту і психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України

Рецензенти:

Кравченко О.І., доктор педагогічних наук, професор;

Назаренко Н.Г., доктор педагогічних наук, професор.

2. Загальна характеристика

Назва програми	«Формування «зелених» навичок (green skills) в освітньому середовищі закладу професійної / фахової передвищої освіти»
Цільова група	керівні та педагогічні працівники закладів освіти (ЗП(ПТ)О, ЗФПО, ЗВО)
Форма навчання	дистанційна
Обсяг програми	1 кредит ЄКТС (30 годин)
Тривалість та модель організації освітнього процесу	Навчальна програма може тривати від 1 до 2 тижнів із відповідним розподілом годин і кредитів ЄКТС.
Перелік професійних компетентностей, на опанування / розвиток / удосконалення яких спрямовано програму	Науково-методична, інноваційно-дослідницька
Мета програми	удосконалення компетентностей керівних та педагогічних працівників ЗО, професійно-особистісного розвитку, «зелених» навичок та соціально-психологічної, інноваційно-дослідницької, науково-методичної компетентності. Програма спрямована на усвідомлення необхідності та забезпечення готовності до зеленого переходу вимагає оволодіння особливим набором умінь та навичок, які освітяни повинні отримати в процесі навчання на всіх рівнях освіти. Перехід суспільства до більш «зеленішої» та справедливої економіки також потребує значного перерозподілу робочої сили (тобто обсягу) і професійної адаптації (тобто вмінь та навичок), оскільки сектори поступово переходять до декарбонізації своєї діяльності й переходу до моделей циклічної економіки. Особливий акцент зроблено на необхідність значної перекваліфікації та підвищення кваліфікації; ознайомлення з вітчизняним і зарубіжним досвідом роботи закладів освіти щодо формування «зелених» навичок; впровадженні сучасних підходів до екологізації професійної освіти Програма також охоплює питання формування «зелених» навичок (green skills) у здобувачів освіти в емпатійному середовищі закладу професійної освіти. У контексті соціальних трансформацій програма до використання сучасних педагогічних технологій якщо буде визначено, обґрунтовано та втілено в практику комплекс організаційно-педагогічних умов, в яких здійснюватиметься формування, створення сучасних навчально-методичних продуктів, що забезпечуватимуть економізацію та екологізацію професійної підготовки, розвитку емпатійного «зеленого» освітнього середовища.

Очікувані результати навчання	► удосконалення та оновлення знань і вмінь із теоретико-методологічних, правових, управлінських, філософських та інших питань забезпечення ефективної професійної діяльності слухачів; ► отримання додаткових та вдосконалення наявних знань і вмінь з основних напрямів професійної, зокрема управлінської діяльності; ► активізація самостійної діяльності, розвиток мотивації професійного вдосконалення та особистісного розвитку слухачів в умовах очно-дистанційного навчання.
Методи та форми проведення занять	Навчально-методичне забезпечення дистанційного курсу представлено такими компонентами: 1. Дистанційний курс, який містить: лекції, лекції з елементами дискусії; презентації; текстові матеріали; тестові завдання; практичні завдання 2. Форми організації занять: лекції, практичні заняття, тренінги 3. Консультаційна підтримка, яка надається куратором-тьютором.
Ресурсне забезпечення онлайн та дистанційного навчання	BBB, Zoom, Google classroom
Оцінювання, підсумковий контроль	Оцінювання навчальних досягнень учасників курсу здійснюється за результатами виконання практичних завдань та тестів (зараховано/незараховано) Практичні завдання спрямовані на закріплення теоретичних знань та умінь, отриманих під час навчання.

3. Структура програми

№п/п	Зміст / тема	Лекція	Практичне завдання	Самостійна робота
1	«Зелені» навички для розвитку та підтримки ресурсоощадного суспільства	2		4
2	Європейський зелений курс – це пакет нормативних актів ЄС у важливих сферах економіки та довкілля.	2		4
3	Створення емоційного простору освітнього середовища		2	2
4	Шляхи екологізації освітнього процесу	2		
5.	Євроінтеграційне майбутнє України: «зелені» навички – шлях до сталого розвитку країни		4	4
	Усього	6	8	16
	Разом	30 годин 1 кредит ЄКТС		

4. Зміст програми

Тема №1 «Зелені» навички для розвитку та підтримки ресурсоощадного

суспільства розкриває сутність поняття “зелені” навички, поглиблює знання про Європейський зелений курс – це пакет нормативних актів ЄС у важливих сферах економіки та довкілля та розкриває питання Євроінтеграційного майбутнього України.

У закордонних джерелах [Cedefop (2021); European Commission (2022); LinkedIn (2022)] «зелені» навички дефініюються як знання, здібності, цінності та погляди, потрібні для життя, розвитку та підтримки ресурсоощадного суспільства. Їх також розглядають як уміння, необхідні трудовим ресурсам у всіх галузях економіки та на всіх рівнях, щоб допомогти адаптуватися до зміни клімату шляхом зміни екологічних вимог до продуктів, послуг та процесів.

Результатом розвитку теорій сталого розвитку стала поява нового терміну «зелена економіка», яка згідно UNEP визначається як така економічна система, що проявляється в трьох ключових характеристиках – низькому рівні викидів вуглецю, ресурсній ефективності, соціальній інклюзії.

Тема № 2. Європейський зелений курс – це пакет нормативних актів ЄС у важливих сферах економіки та довкілля охоплює ключові аспекти зеленого переходу як тривалого процесу розробки нової моделі, яка забезпечує розвиток екологічно стійких та справедливих суспільств, а партнери ЄФО та бенефіціари пізнають її в дії (навчаються на власному досвіді). Засновуючись на високому рівні консенсусу вихідних матеріалів та експертних спільнот, обсяг підтверджувальних даних є відносно обмеженим, оскільки безліч аспектів сталого розвитку, пом'якшення наслідків зміни клімату, а також адаптацію ще варто подолати та дослідити емпірично. Єдиний аспект переходу, який імпонує міжнародним агентствам полягає в тому, що кожна країна повинна вжити необхідних заходів для набуття суспільством відповідних умінь та навичок для зеленого переходу.

Таким чином, *зелений перехід вимагає оволодіння особливим набором умінь та навичок, які люди повинні отримати в процесі навчання на всіх рівнях освіти.* Перехід суспільства до більш «зеленішої» та справедливої економіки також потребує значного перерозподілу робочої сили (тобто обсягу) і професійної адаптації (тобто вмінь та навичок), оскільки сектори поступово переходять до декарбонізації своєї діяльності й переходу до моделей циклічної економіки.

Тема № 3. Створення емоційного простору освітнього середовища

Тема № 4. Шляхи екологізації освітнього процесу розкриває сутність екологізації освітнього процесу – це процес інтеграції екологічних знань, принципів та цінностей у всі аспекти освітньої діяльності. Це не просто додавання окремих екологічних предметів, а системна зміна підходів до навчання та виховання.

Мета екологізації освітнього процесу – підготувати фахівців, які не тільки володіють професійними знаннями, але й мають екологічну свідомість та здатні брати участь у вирішенні екологічних проблем. Екологізація освітнього процесу відіграє ключову роль у формуванні та розвитку «зелених» навичок як у здобувачів освіти, студентів так і у педагогів. В умовах війни, екологічна освіта набуває особливого значення для відновлення та збереження природних ресурсів, є важливим інструментом для формування патріотизму та любові до рідної землі. Важливим інструментом екологізації освіти є проведення прикладного наукового дослідження за темою: «Формування зелених навичок (green skills) у здобувачів освіти в освітньому середовищі закладу освіти».

Екологізація освітнього процесу є важливим кроком на шляху до сталого розвитку суспільства. Розвиток "зелених" навичок є важливим фактором для формування кваліфікованої робочої сили, яка здатна сприяти сталого розвитку та вирішувати проблеми зміни клімату. Заохочення здобувачів освіти до вивчення екологічного менеджменту та "зелених" технологій є ключовим кроком до створення більш екологічно відповідального та сталого майбутнього.

Тема № 5. Євроінтеграційне майбутнє України: «зелені» навички – шлях до сталого розвитку країни

Євроінтеграція – це процес впровадження європейських норм в українське законодавство. Зелений перехід – це тривалий процес розробки нової моделі, яка забезпечує розвиток екологічно стійких та справедливих суспільств, а партнери ЄФО та бенефіціари пізнають її в дії (навчаються на власному досвіді). Європейський зелений курс, започаткований Європейською Комісією у 2019 році, став прикладом сталого зеленого переходу, спрямованого на досягнення кліматичної нейтральності до 2050 року.

Європейський фонд освіти (ЄФО) опублікував на сайті аналітичну довідку «Вміння та навички для зеленого переходу» (Skilling for the green transition), у якому окреслено основні аспекти, які розглядаються як предмет дослідницьких та політичних цілей ЄФО.

Таке впровадження має забезпечити: стабільну економіку, правову державу, чисте довкілля, якість харчових продуктів, соціальну захищеність громадян, високий рівень життя та відсутність корупції. Його мета – створення шляхом масштабних внутрішніх перетворень умов для входження до спільноти європейських розвинутих країн.

Одним із показових прикладів еколого-орієнтованої економічної моделі слугує модель зеленої (зеленої інклюзивної) економіки Європейського союзу, що має амбітну мету, чіткі вимірювані цілі та комплекс заходів для досягнення цих цілей. Оформлена дана модель економіки у вигляді стратегії «Європейської зеленої угоди» (European Green Deal); амбітною метою є досягнення кліматичної нейтральності економіки до 2050 р.; вимірюваними цілями є

Питання для самоконтролю :

1. Що таке «зелені» навички?
2. Який пакет нормативних актів ЄС у важливих сферах економіки та довкілля передбачає Європейський зелений курс.
3. Які три ключові характеристики визначають економічна систему як «зелена економіка»?
4. Чому «зелений» перехід вважають тривалим процесом розробки нової моделі, яка забезпечує розвиток екологічно стійких та справедливих суспільств?
5. **Який вплив зеленої відбудови на створення робочих місць?**
6. Як ви розумієте зміст і завдання процесу Євроінтеграції?
7. Розкрийте сутність поняття «**Екологічна адвокація**».
8. Поясніть, чому ефективне слухання зазвичай визначають як істотну комунікативну навичку?
9. Як ви розумієте «Екологізація освітнього процесу»?
10. Які методи екологічної освіти є найбільш ефективними?

5. Рекомендована література та інформаційні ресурси для опрацювання

1.	Верховна рада України. (2019с). Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики на період до 2030 року. Закон України від 28 лютого 2019 року № 2697-VIII. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text
2.	Верховна Рада України. (2019). Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року. Законодавство України. Указ Президента № 722/2019. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text
3.	Гайдук Ольга. Професійна освіти для «зеленого» майбутнього. Digital Library NAES of Ukraine. 2024 С.346-355.
4.	Герлянд Тетяна. Екологізація професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників. Технологічна і професійна освіта: проблеми і перспективи. Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції, 9 травня 2024 р. Глухів : Глухівський

	НПУ ім. О. Довженка, 2024. 278 с. С. 36-38.
5.	Каленський Андрій. Освітні технології екологічного спрямування в професійній підготовці фахівців аграрної галузі. Технологічна і професійна освіта: проблеми і перспективи. Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції, 9 травня 2024 р. Глухів : Глухівський НПУ ім. О. Довженка, 2024. 278 с. С. 38-39.
6.	Клементьєва Анна, Пригодій Алла. Педагогічні умови формування екологічної свідомості в майбутніх кваліфікованих робітників харчової галузі. Технологічна і професійна освіта: проблеми і перспективи. Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції, 9 травня 2024 р. Глухів : Глухівський НПУ ім. О. Довженка, 2024. 278 с. С. 54-56.
7.	Концепція екологічної освіти України. Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. 2002. №7. С.3–23
8.	Корягіна Анна. Центр екологічних ініціатив «Екодія». Офіційний сайт». URL: https://ecoaction.org.ua/try-roky-vijny-iak-rosiia-znyshchuie.html
9	Кулалаєва, Н., & Гайдук, О. (2022). Модель формування у майбутніх фахівців професійної компетентності, орієнтованої на сталий розвиток. Professional Pedagogics, 2(25), 23–31. https://doi.org/10.32835/2707-3092.2022.25.23-31
10.	Лук'янова Л.Б. Теорія і практика екологічної освіти у професійно-технічних навчальних закладах, Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук, 2006, с.152.
11.	Микитюк С.М., Сергєєва Л. М. Логістичні пріоритети для сталого розвитку педагогічних працівників. <i>Методичний вісник професійно-технічної освіти Чернівецьчини</i> . Випуск 2. Березень, 2022. Чернівці. С. 5–7.
12.	Мелаш В.Д., Гнатів О. В., Варениченко А. Б. Екологізація системи освіти майбутніх фахівців. Вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія Педагогіка № 2 (13) ' 2014 170-174.
13.	Політика ЄС щодо зеленої економіки та інновацій: підручник. Орловська Ю.В., Чала В.С., Глущенко А.В. / під аг. ред. Орловської Ю.В. Д.: ПДАБА. 2023. 193 с.
14.	Сергєєва Лариса. Оновлення моделей і практик організації дослідно-експериментальної роботи у ЗП(ПТ)О. Проблеми та інновації в природничо-математичній, технологічній і професійній освіті: збірник матеріалів XIV-ї Міжнародної науково-практичної онлайн-інтернет конференції, м. Кропивницький, 20 листопада – 8 грудня 2022 року / Відп. ред. М. І. Садовий. Кропивницький: РВВ ЦДУ ім. В. Винниченка, 2022. 150 с. С. 31–33.
15.	Сергєєва Л.М. Інституції професійно-технічної освіти країн Європейського Союзу. К.: «АртЕк», 2012. 118 с.
16.	Сергєєва Л.М. Зелені навички (green skills) є актуальними для всіх професій. Матеріали V Всеукраїнській науково-практичній конференції «Розвиток педагогічної майстерності майбутнього педагога в умовах освітніх трансформацій» 4 квітня 2025 р. Глухів : Глухівський НПУ ім. О. Довженка. 278 с.
17.	Соловій І. П., Генік Я. В., Соловій В. І. Управління професійним навчальним закладом на засадах сталого розвитку. Навч.-метод. посібн. Чернівці:, 2014. 162 с. : іл. 8, табл. 7
18.	Стрілець Р. ЮНІСЕФ та Міндовкілля об'єднують зусилля для орієнтованого на дітей відновлення України та залучення молоді до кліматичних дій. Глобальний сайт ЮНІСЕФ. 29 липень 2024 р. URL : https://www.unicef.org/ukraine/press-releases/unicef-and-ukraines-environment-ministry-unite-ensure-safer-greener-future-children
19.	Формування професійної компетентності фахівця сфери послуг і туризму : навч.-метод. посібн. / [В. Т. Лозовецька, Л. Б. Лук'янова, Л. В. Козак та ін.] ; заг. ред. Лозовецької В. Т. К., 2010. 382 с.
20.	Хінга Д. Розширення можливостей молоді з екологічними навичками для сталого майбутнього в умовах кризи зміни клімату. Бізнес-школа Стратморського

	університету. Танзанія. 2025 р. URL: https://sbs.strathmore.edu/contact/
21.	Cedefop. (2022). Work-based learning and the green transition. Publications Office. http://data.europa.eu/doi/10.2801/69991